

АНАЛІЗ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ*

*Молодцов Владислав Едуардович,
Сумський державний університет*

Оцінювання лідерського потенціалу управлінців освіти є важливою складовою процесу підвищення ефективності освітніх організацій, розвитку кадрового потенціалу та формування стратегічного управління в освітньому середовищі. Методичні підходи до такої оцінки поєднують психологічні, педагогічні та управлінські інструменти, що дозволяють виявити як особистісні характеристики лідера, так і його професійні компетентності та здатність до трансформаційного впливу на колектив.

Методичні підходи до оцінювання лідерського потенціалу управлінців освіти демонструють, що ефективне оцінювання потребує системного та багатовимірного підходу. Лідерський потенціал не обмежується формальними компетенціями; він включає особистісні якості, здатність до адаптації, педагогічного впливу та розвитку команди. У сучасному освітньому середовищі застосування комплексних методик (360°, Assessment Center, компетентнісний та психологічний підходи) дозволяє не лише оцінити потенціал управлінців, але й спрямувати їх на професійний ріст та стратегічний розвиток закладу освіти.

Нами було проведено дослідження наукових праць стосовно дотичності до проблематики лідерства, професійний розвиток та управління. Аналіз кількості творів за роками приведено на рисунку 1. Можна зазначити що за останні 24 роки спостерігається суттєве підвищення зацікавленості та дослідження цієї проблематики (особливо 2021-2024 роки).

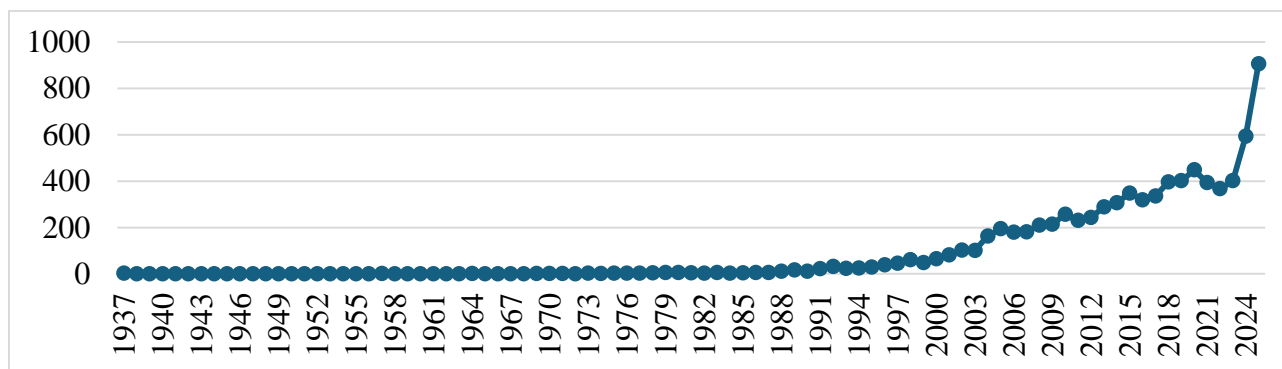

Рис. 1 - Кількість документів за роками

Джерело: власна розробка автора

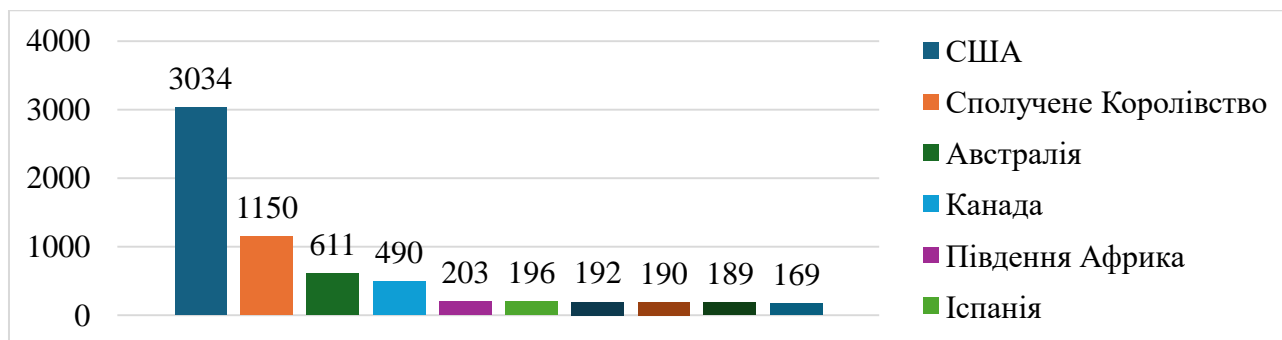

Рис.2 - Кількість документів за країнами

Джерело: власна розробка автора

Відповідно до отриманих даних рисунку 2, можна зробити висновок, що найбільш заківленими впровадженням та дослідженням проблем лідерства та професійного розвитку менеджменту є саме науковці США, Великої Британії та Австралії, а в Україні цьому напрямку досліджень приділяється дуже мало уваги, що доводить її актуальність.

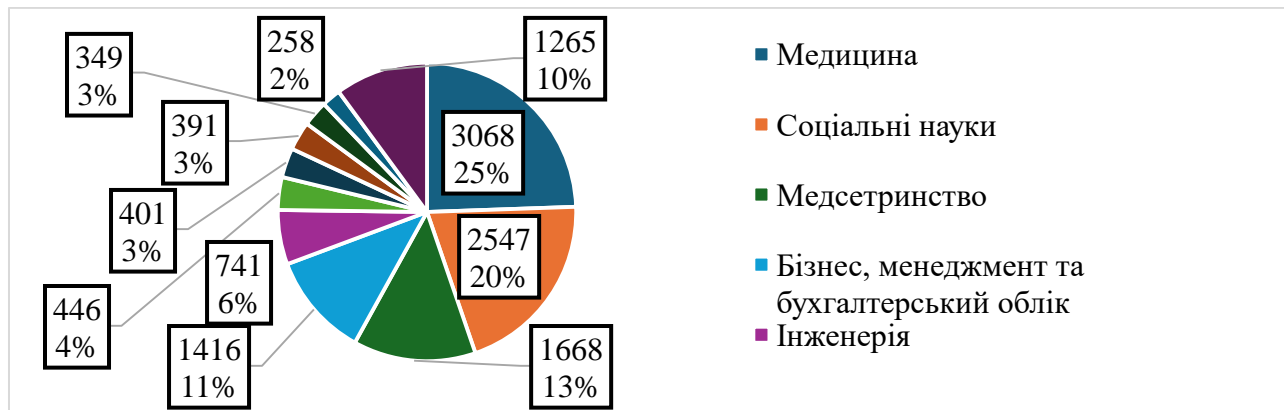

Рис.3 - Кількість документів за предметною галуззю

Джерело: власна розробка автора

Окрім того, нами було проведено аналіз наукових досліджень по предметним галузям, результати якого представлені на рисунку 3 та рисунку 4. Методологія проведеного бібліометричного аналізу за терміном «лідерство»: бази даних: Scopus, Web of Science, PubMed, Google Scholar. Також були застосовані наступні методи аналізу: частотний аналіз термінів; кластеризація напрямів досліджень (VOSviewer); аналіз цитувань та наукових мереж.

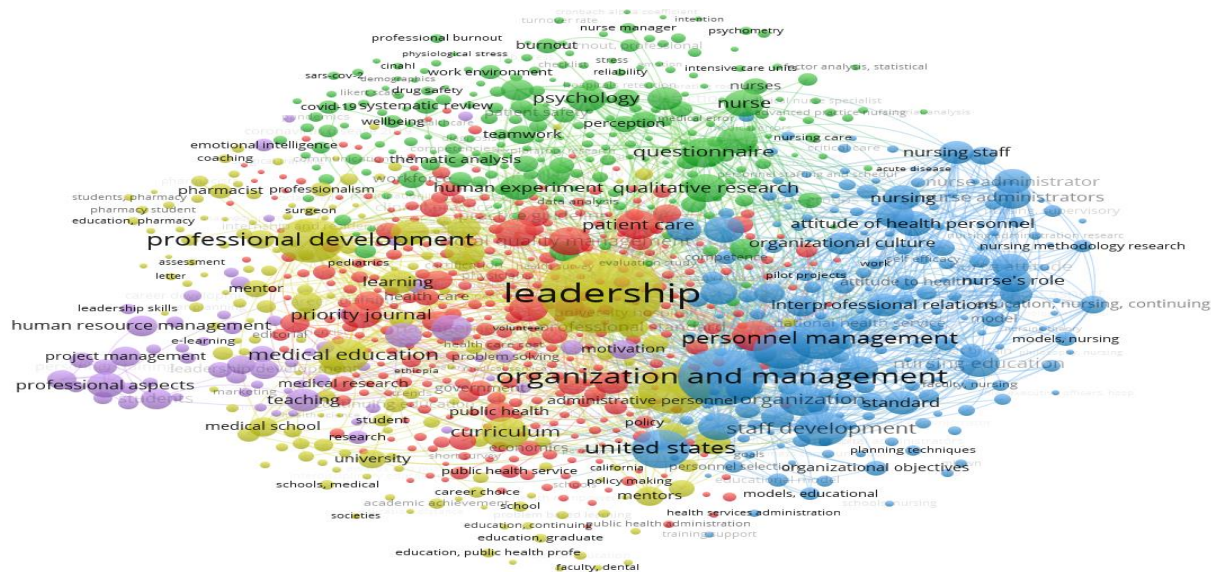

Рис.4 - Кластерний аналіз

Джерело: власна розробка автора

Оцінювання рівня сформованості лідерських компетентностей керівників закладів освіти є ключовим етапом у системі розвитку управлінських кадрів [1, 3]. Лідерські компетентності визначають здатність керівника ефективно організовувати діяльність педагогічного колективу, впроваджувати інновації, підтримувати професійний розвиток персоналу та забезпечувати стратегічний розвиток закладу освіти.

Згідно з останніми науковими дослідженнями та практикою оцінювання в Україні та світі, можна виділити такі тенденції [2, 3]:

- Високий рівень сформованості: стратегічне мислення та етична відповідальність.
- Середній рівень: комунікативні та соціальні компетентності, педагогічне лідерство.
- Низький рівень: інноваційні та цифрові компетентності, здатність до системного управління змінами.

Це свідчить про необхідність цілеспрямованого професійного розвитку управлінців, особливо в галузі цифровізації освіти, інноваційних методів та адаптації до змін у соціально-освітньому середовищі.

Лідерські компетентності керівників закладів освіти є багатовимірним феноменом, що включає стратегічні, педагогічні, комунікативні, інноваційні та етичні складові.

Аналіз рівня сформованості компетентностей показує необхідність інтеграції професійного розвитку та оцінювання потенціалу в системі управління освітою.

Використання комплексних методик (360°, Assessment Center, аналіз портфоліо, опитування) забезпечує об'єктивність та багатовимірність оцінювання.

Виявлені прогалини у формуванні інноваційних та цифрових компетентностей потребують цілеспрямованих тренінгів, програм менторства та обміну досвідом на національному та міжнародному рівні.

Таким чином, системний аналіз сформованості лідерських компетентностей керівників закладів освіти є підґрунтям для підвищення ефективності управління та сталого розвитку освітніх організацій.

Список використаних джерел

1. Єрмоленко, А. Б., Сидоренко, В. В., & Горошкова, Л. А. (2021). Школа лідерів професійної освіти як інноваційна модель підвищення кваліфікації педагогів в умовах сталого розвитку.
2. Набочук, О. (2024). КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД В ПСИХОЛОГІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ТВОРЧОСТІ КЕРІВНИКА ОСВІТНЬОЇ УСТАНОВИ. *Психологія: реальність і перспективи*, (22), 78-85.
3. Поліщук, О. М. (2025). *Формування професійної моделі керівника* (Doctoral dissertation, Тернопіль, ЗУНУ).